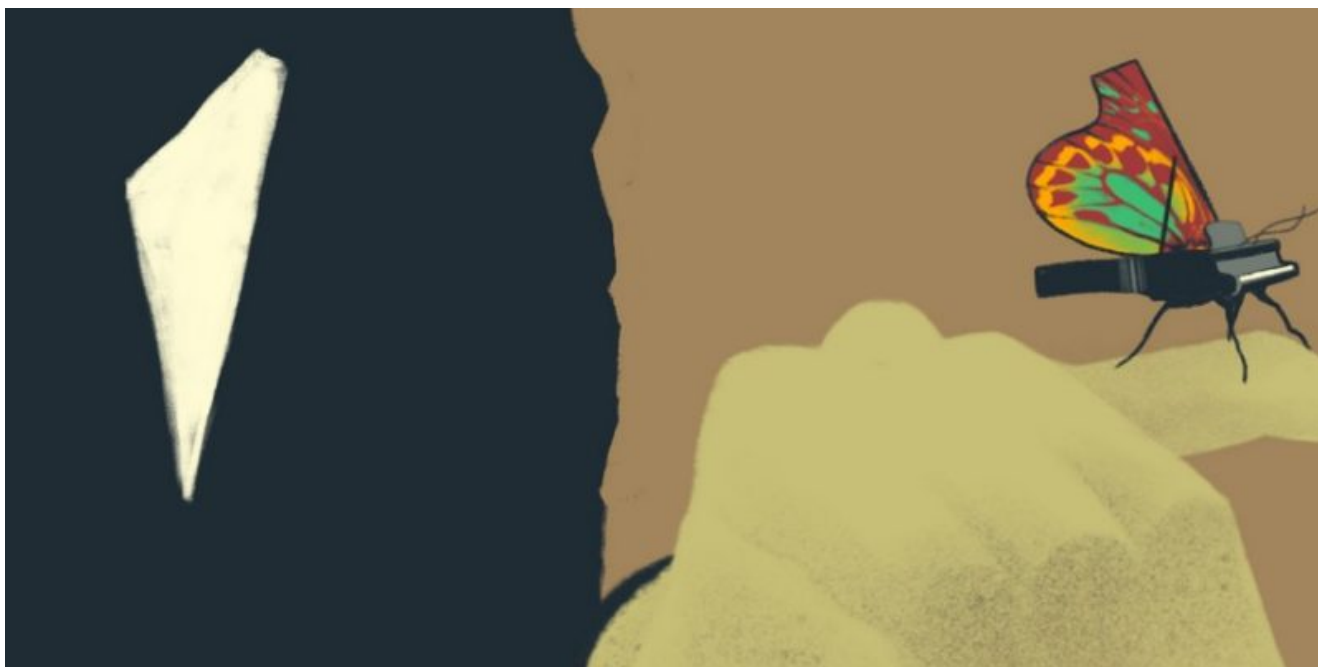
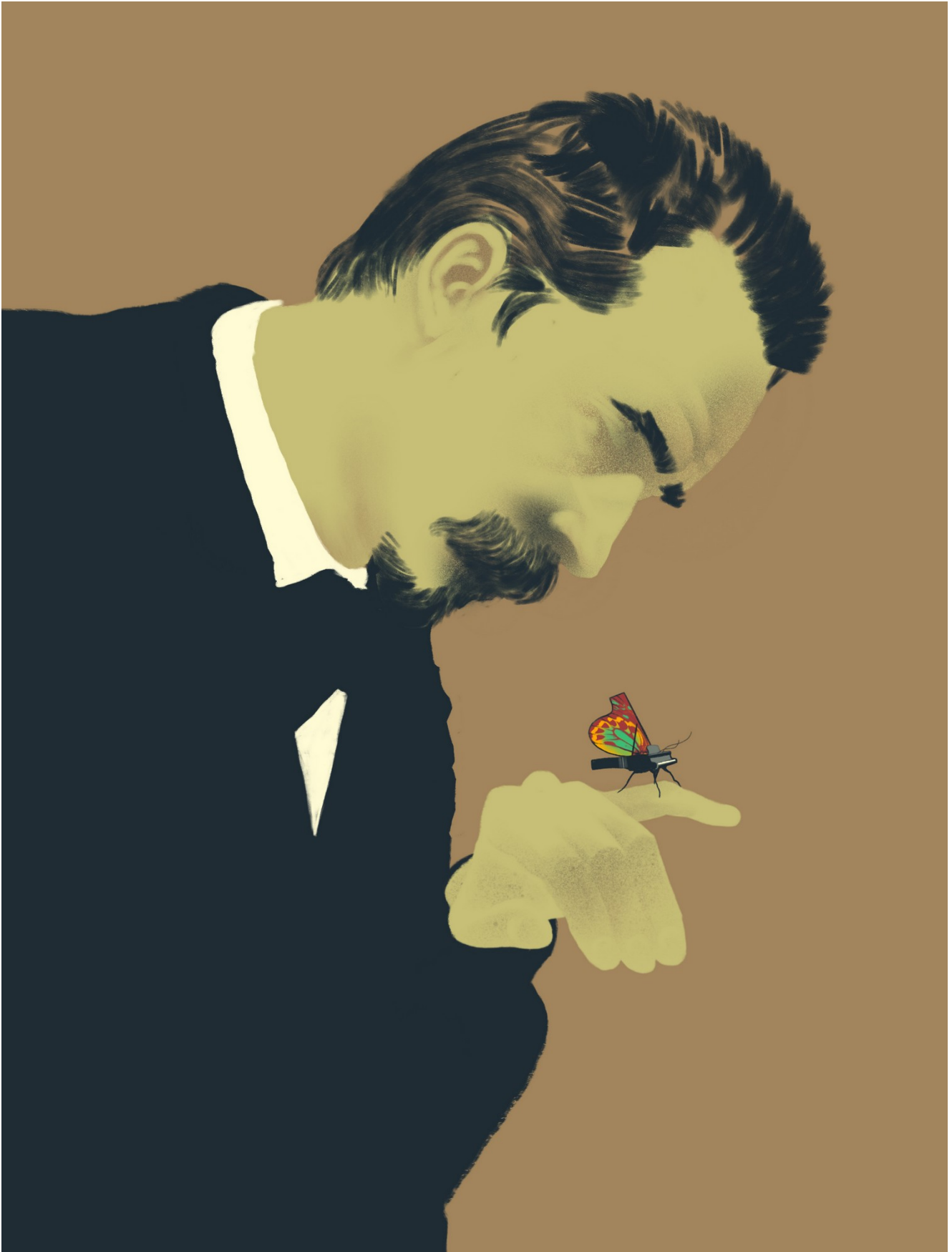

Hugo Wolf. Poeta del piano

Tendres, audaços, incisius, transparents, singulars, divertits, seductors, sorprenents, colpidors, radicals. Així són els lieder d'Hugo Wolf. Apassionants... i, estranyament, poc coneguts.

Il·lustració: Roger Pibernat

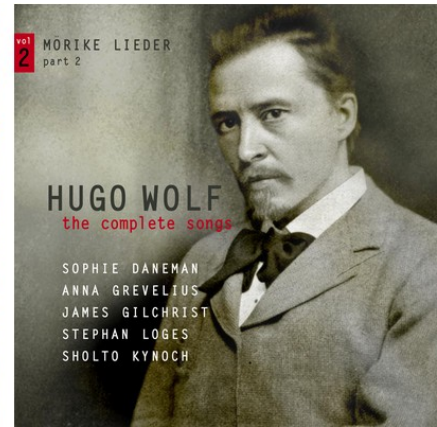
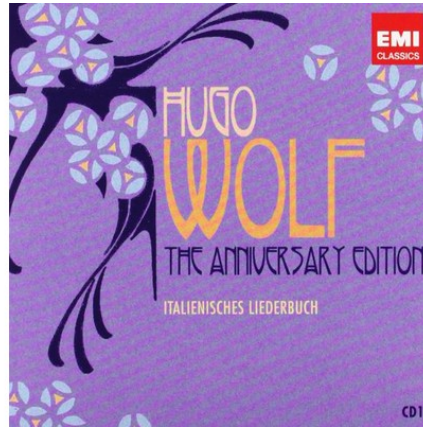
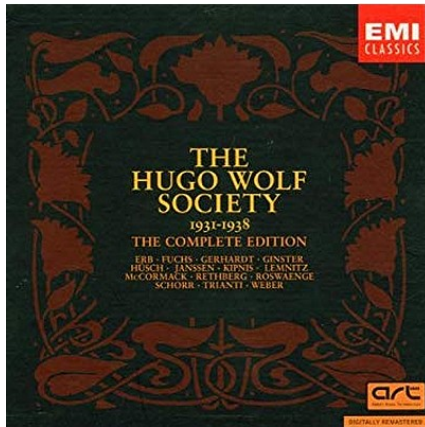
Parlar d'Hugo Wolf és parlar de *lieder*: és una de les figures més importants del gènere, amb Schubert i Schumann. És parlar d'una *rara avis* entre els compositors: a banda dels *lieder* escriu només algunes

obres, de qualitat molt inferior. És també parlar de les seves doloroses dificultats per compondre, de la seva obsessió per escriure una òpera. Aquesta és la seva gran tragèdia: desitjar més que res a la vida triomfar amb les grans formes quan s'està tan dotat per a les petites.

Wolf neix a Windischgraz (avui a Eslovènia) el 1860. El 1875 arriba a Viena per completar els estudis al Conservatori, però l'expulsen el curs següent; la rebel·lia i l'enfrontament a l'academicisme seran una constant a la seva vida. Durant deu anys malviu a Viena, ajudat per pare i amics, fent feines esporàdiques. En aquest temps pateix continus bloquejos creatius que li impediran d'escriure més enllà d'algunes obres que ell mateix rebutja. Sent que està decebent el seu pare i quan aquest mor el 1887 pateix una greu crisi de la qual el salva el cercle d'amics, ben situat econòmicament i socialment: l'acullen a casa seva, li cedeixen les seves residències buides quan necessita estar sol i es fan càrrec de les seves despeses perquè pugui dedicar-se només a compondre.

I és en una d'aquestes cases buides on, el febrer del 1888, present el que ell anomena una erupció i comença a escriure *lieder*, l'un darrere l'altre, fins a cinquanta-tres, tots a partir de poemes del seu poeta més estimat, Eduard Mörike. Tot seguit, Wolf completarà els poemes d'Eichendorff que havia encetat els anys anteriors. El fruit de l'erupció següent seran els cinquanta-dos *lieder* de Goethe. Llavors tornarà a terrenys poètics pocs explorats, la poesia tradicional, amb l'*Spanisches Liederbuch*, i encara escriurà, superant una nova depressió entremig, la primera part de l'*Italienisches Liederbuch*. Fins al desembre del 1891, més de cent-vuitanta *lieder*. Vindrà llavors una llarga època de bloqueig, depressions i diverses infeccions que el mantindran allitad durant mesos. I, per damunt de tot, la desesperació de no poder escriure ni una nota. Hi tornarà el 1895, començant la seva òpera, *Der Corregidor*, i un any després escriurà la segona part de l'*Italienisches Liederbuch*. A primers del 1897 començarà un nou cicle amb poemes de Miquel Àngel, però només n'escriurà tres, les seves darreres obres. Compondre i estrenar *Der Corregidor* l'han esgotat, físicament i mentalment; la sífilis, diagnosticada anys enrere, l'està consumint, i una crisi nerviosa obligarà els seus amics a internar-lo. Morirà el 1903, oblidat d'ell mateix i de la seva música.

Si avui Wolf ocupa el lloc que ocupa al món del lied és, sobretot, per la seva aproximació innovadora al gènere. Neix el mateix any que Mahler i quatre anys abans que Strauss; mentre que tots dos, homes d'orquestra, porten el lied a les grans sales de concerts, Wolf insisteix en el format de veu i piano, com Brahms, trenta anys més gran que ell. Però entre Brahms i Wolf hi ha un abisme: Wagner. Brahms és hereu de Schubert i Schumann, Wolf mira cap a Wagner per aconseguir el seu objectiu: la fusió perfecta entre poema i música. Curiosament, les seves erupcions són el camí per aconseguir-ho. El crític Eduard Hanslick es mofa dels seus llargs reculls anomenant-lo "compositor de poetes" i, sense voler-ho, l'encerta. Wolf compon un poeta, crea un estil per a ell, i quan acaba ja no hi torna més; "escolta" el poeta següent, espera el moment de l'erupció i tornar a començar. Com Wagner, fa servir cromatismes i modulacions inesperades i converteix la veu en un instrument més, però a diferència de Wagner emprà el mínim de notes. Explora totes les possibilitats del piano i les posa al servei del poema; com va dir el seu biògraf Ernst Decsey, Wolf és un poeta del piano. De vegades els seus *lieder* són bells, de vegades no; de fet, l'escriptura anticipa sovint l'expressionisme. Tant se val, són extraordinàriament rics en força i emoció. I, amb això, n'hi ha prou perquè Wolf ens sedueixi.

Discografia:

Tres recopilatoris de tres èpoques diferents ens posen a l'abast l'obra d'Hugo Wolf:

The Hugo Wolf Society - The Complete Edition (1931-1938) [Warner Classics - 5 CD]

Aquesta reedició del 1998 dels enregistraments impulsats per Walter Legge, finançats mitjançant subscripció popular, ens recorda, amb els millors cantants i pianistes de l'època, que abans de la guerra el lied s'entenia d'una altra manera.

The anniversary edition [EMI Classics - 8 CD]

En aquest cas, la compilació, publicada el 2010 amb motiu del 150è aniversari del naixement del compositor, comprèn cinquanta anys d'intèrprets, des de l'enregistrament d'Elisabeth Schwarzkopf i Gerald Moore, del 1956, fins al d'Ian Bostridge i Antonio Pappano, del 2005.

Hugo Wolf. The complete edition [Stone Records - 11 CD]

Finalment, la proposta del segle XXI, l'única integral existent dels lieder de Wolf. La coordina (des del piano) Sholto Kynoch i acaba de publicar el novè CD dels onze previstos, amb la majoria dels enregistraments en directe.

Autora: Sílvia Pujalte